

RODOLJUB ČOLAKOVIČ

o šolskih reformah

Uredništvo beogr. tedni-
ka »Nedeljne informativne
novine« se je obrnilo do
podpredsednika Zveznega
izvršnega sveta Rodoljuba
Čolakoviča, da pove v zve-
zi s drugimi kulturnimi in
prosvetnimi vprašanji v
glavni kraj o delu na šolski
reformi. Vprašanja in
odgovori ki so izšli v ome-
njenem listu 27. nov. 1955,
so:

Vprašanje: Ali bi bili
tako prijazni in nam povedati
kaj o šolski reformi? O tem
se je že dosti diskutiralo in se
vsa snov nahaja zdaj pred
Skupščino. Zato bi radi si-
šli, kakšna naj bi bila in
kakšna bosta praktični značaj
in namen šolske reforme, ka-
ko daleč se je v tem že dospe-
lo in ali so že napravili
kakšni končni sklepi?

Odgovor: Mislim, da mora
biti reforma našega šolstva ko-
renita. Naša šola ne odgovarja
več našim potrebom. Naša šola
je šola starega tipa glede na to,
da asimilira določene vrste
znanja, in sicer po kategorizaciji,
za katere mislim, da jih je čas
pretekli. Zato bi rekli, da se
moramo pošteno lotiti posla in
da vidimo, kakšno šolo hočemo
ustvariti. Rad bi poudaril, da
to ni samo naš problem, marveč
se pojavlja v vsem svetu. Fran-
cozi se leta in leta niso mogli
zrediti pri šolski reformi. Sve-
di so opravili ta posel, delali pa
so osem let. Itd. — V čem je
osnovni problem? — Sodobna
šola, ki naj pripravi ljudi za
življenje — zastaja za živ-
ljenjem. To je paradoks. Pri
tem poslu moramo izhajati iz
temelj. Najprej si moramo
ogledati koncepcijo šole kot ka-
ko. Povem lahko da je Komis-
ija za šolsko reformo opravila
že nekaj važnih poslov.

Predvsem je na podlagi pre-
učevanja naših izkušenj (v tem
pa so tudi koristi in izkušnje
drugih držav, čeprav predvsem
naše) izdelala nekaj prav dobrih
vzpostav, ki jih damo v
diskusijo. To so elaborati o
osmelnih splošno izobraževalni
šoli, potem elaborat o sred-
nji šoli (tudi o strokovno izobra-
ževalni, t. k. imen. gimnaziji),
tretji elaborat o strokovnih šo-
lah pa se pripravlja in bo te-
di končan.

Mislim, da je elaborat o
osmelnem obveznem šolstvu
v naši novi osnovni šoli tisto,
kar je najbolj dragoceno, tisto
kar mora biti po mojem mne-
nju med osnovnimi vprašanji
diskusije: — to pa je koncepcija
šole same. Kaj je osnovna
šola in kaj mora dati le-ta vsa-
kemu našemu državljanu? Kaj
nama mora dati glede znanja in
kaj glede moralne in fizične
vzgoje?

Bistveno je, da stopi Komisija
s svojimi naziranjmi in pred-
logi zdaj v javno diskusijo in
da predložimo odprta vprašanja.
Pri tem ne mislim samo na
člane Komisije, ne samo na ozki
krog ljudi, na pedagogice in
tiste, ki se pečajo s šolstvom,
pač pa na vso našo javnost na
vse tiste, ki razmišljajo o pro-
blemu naše šole. V diskusiji o
osnovni koncepciji bodo sodelo-
vali tudi tisti, ki so se, da re-
čem tako, srečavali z rezultati
šole v življenju in imajo svoje
določeno mnenje. Pri tem mis-
lim na naše javne in politične
delavce, na tiste pisarne star-
še, ki vidijo v delu svojih
otrok, da v tej naši šoli nekaj
ni prav. In prav v tej diskusiji
se moramo zrediti o tem, eali
je ta koncepcija osnovne šole in
sploh šolstva dobra, ali je to
tisto, kar nama ustreza ali ne.
Zase mislim, da nam ta konce-
pcija ustreza. Mislim, da mora
šola mladega človeka pod-
žgati, ga vneti za učenje in na-
pore in da ga v toku teh osmih
let orientira in ga vzgaja dru-
gače, kakor pa je do danes
vzgojala naša šola.

Iz naše šole moramo pregnati
gospodski duh, določeni intelek-
tualizem in pregnati iz nje
strah.

Po mojem mnenju je to dvoj-
na važnost.

Na naravno otroško rado-
vednost, na duha, ki stremi k
spoznavanju moramo vcepiti
določeno znanje in vzgojni
vpliv. Ampak — kako? Normal-
ni otrok stremi za spoznavanjem.
Vprašuje, se zanima, hoče ob-
stati svet okrog sebe. Zakaj se
takrat, ko ga damo v šolsko
klop in ga obdamo z nekako
»šolsko« atmosfero, zakaj se
ta želja hipoma izpremeni in nekaj
čisto drugega, zakaj mora uče-
lec simulirati, da zna in da se
zanimi, namesto da na to na-

podcenjujem), marveč to, kako
in kaj bo dala šola pri formi-
ranju mladega človeka, kako bo
vplivala na njegovo gledanje do
bistvenih življenjskih vprašanj:
na njegov odnos do skupnosti,
na odnos do dela, skratka — na
njegovo gledanje na svet. Važno
je, da bo vzgoja v duhu naših
marksističnih koncepcij
vzgoja celotne, skladne, krepke
aktivne osebnosti, ki se zaveda
svoje vrednosti, prav tako pa
zaveda tudi svojih dolžnosti do
socialistične skupnosti. To je
najvažnejše, ali pa bo znal kdo
nekaj več ali manj botanike ali
kaj drugega, poudarjam ponov-
no, da tega nimam za važno,
čeprav je važno, ni pa bistveno.
Ni najbolj bistveno. Zame je
važnejše, kakšen je kot človek
zapustil mladi državljani šola in
kakšno je njegovo pravo gleda-
nje na življenje in na svet. Da se
v vsem na prejšnje, pravim, da
bi diskusija v javnosti o novi
šoli dala mnogo dela. Zelo
pozitiven pojav je, da se je na-
ša javnost v zadnjem času zelo
zainteresirala za šolska vpra-
šanja. Zanimajo se za vprašanje
vzgoje in za vprašanje izobra-
ževanja. Ko sem to zasledoval
v listih, sem videl, da se za-
nimajo zato in vprašujejo razni
ljudje, ki nimajo neposred-
nega stika s šolo. Upam, da bo
Komisija, ki pripravljala gradi-
vo, dala možnosti, da pregleda
problem v njegovi celoti. —
tako rekoč — v globini. Zdi
se mi, da bi ne napravili nič
bistvenega, ako bi samo menja-
li učni načrt, pa bi morda opu-
stili ta predmet in uvedli drug,
ako bi učni načrt samo razbre-
menili kakšnega balasta itd. Vse
to moramo napraviti, vendar
came to ni glavno, čeprav je
važno. Glavno je drugo — duh
sam in koncepcija šole, koncepcija
samega duha šole. Tukaj mora
Komisija s tem, da izpre-
vidijo važnost in globino vseh
vprašanj, da bomo mogli zares
korenito reformirati šolo.

Vprašanje: Nova šola
bo dala tudi nove zahteve v
kadrovskem pogledu. Tukaj
pa je situacija težka. Dosti
šol je brez učiteljev in tudi
mnogo srednjih šol nima za-
dosti učnega osebja. Kaj
nam poveste lahko o tem?

Odgovor: Vprašanje kad-
ra je zelo težko vprašanje. Za-
nimivo je, da sem slišal, kadar
sem govoril o tem s ljudmi iz
drugih del, da se pojavlja to
vprašanje tudi drugod in se
povsod bavijo z njim. Pri nas
je ta problem še težji, ker se je
šolska mreža po vojni neverjet-
no razširila po številu in po vr-
stah šol, da smo zato v precej
nepovoljnem položaju.

V mnogih naših srednjih šo-
lah, posebno v nižjih gimnazi-
jah, predavajo učitelji ali taki,
ki so končali VPS. V višjih gim-
nazijskih razredih je večino
število iz VPS in tudi učiteljev,
pa ne le v republikah, ki zas-
tajujejo glede razvoja prosvete,
temveč tudi v najbolj razvitih
republikah. Nimam pri roki
števil, da bi z njimi lahko ilu-
striral, tako pa je. Celotno to
se dogaja, da študenti pedago-
gične predavajo na učiteljskih pe-
dagogikah. V normalnih razme-
rah bi tak človek ne mogel, bi-
ti niti suplent na gimnaziju, da
nas pa predava na učiteljski
Seveda vpliva to na kvaliteto
pouka.

Pri nas se postavlja problem
kadra še v enem pogledu. To
sem poudaril o tem, ko sem go-
voril o reformi, pa pravim zdaj
zopet — ne moremo se pohvaliti,
da mladi ljudje, ki prihajajo z
vseučilišč, prihajajo z novimi
koncepcijami in tukaj bo potre-
ben boj za novo šolo tudi pri
samem profesorstvu. Kadri.
Nekaterim profesorjem je po-
trebna še »avtoriteta« mojšta,
da ne rečem prav takega s šol-
bo, ne pa tista prava avtoriteta,
ki se dobiva na čisto drug na-
čin.

Vprašanje: Ali se v
okviru teh splošnih nalog
misli tudi na materialni polo-
žaj učiteljev in profesorjev?

Odgovor: Gotovo. Zave-
damo se, da materialni položaj
večine naših prosvetnih delav-
cev (vsaj kolikor gre za učite-
lje, srednješolske in visokošol-
ske profesorje) ni tak, kakor bi
si ga želeli, naj bi bil. Resno se
bomo morali pečati z material-
nim položajem učiteljev in pro-
fesorjev. Res je, da je večina
njih danes naravnost prisiljena,
iskati zaslužek s honorarnimi
umami in z delom izven šole, in
sicer zato, ker je njihova plača
nezadostna za eksistenco. Ned-
vomno je, da se mora zaradi
vzdrževanja javni pouka in

Schreinerjev spomenik

je oddolžitelj in saj njegovi generaciji slovenskih šolnikov

Na prvem dnevu prosvetnih
delavcev, ki je bil ob močnem
udeležbi dne 26. novembra v
Mariboru, je bil odkrit tudi
spomenik Henriku Schreinerju.
Ob odkritju je pred spomeni-
kom spregovoril ravnatelj Jože
Košar te besede:

Spštevane tovarišice in to-
variši!

Ko odkrivamo spomenik slo-
venskemu pedagogu Henriku
Schreinerju, bi rad poudaril —
ob temeljiti analizi in oceni
njegovega vzgojnega dela, ki je
bila danes že podana — samo
nekaj kratkih, obrobni misli,
ki se mi zdijo vredne, da se
otmo pozabi.

Henrika Schreinerja je rodila
samostojna slovenska pokrajina:
v ekonomskem, geopolitičnem,
nacionalnem in sploh kulturnem
pogledu! Njih genij loci se
odtuje za čuda raznolično: saj
so iz njih vzrasli učenjaki sve-
tovne veljave, pomembni pesni-
ki in pisatelji, gospodarski in
politični delavci, med njimi or-
ganizatorji I. slovenskega tabo-
ra, ter prav posebej še številni
šolniki — izmed teh moške, ki
so se trajno vpisali v zgodovino
našega vzgojstva. Ne najzadnji
v tej zaslužni plejadi je bil
Henrik Schreiner.

Danes mu odkrivamo spome-
nik v ulici, ki nosi ime po mla-
dini, po tisti mladini, kateri je
desetletja in desetletja posvečal
svoje bogate uskuje in vse
svoje izredne sposobnosti. Na
desni ga krije gimnazija, ki ji
je bil osem let zgleđen in odli-
čen učenec, z leve, kamor ka-
že z roko, ga pozdravlja nekda-
nji učitelj, kjer je z intimo
prizadostno tenkočustnega pe-
dagoga trideset let vzgajal ge-
neracijo slovenskih učiteljev.
Svoj med svojimi!

Naj omenim tu neki drobci
iz njegovega šolanja, ki utegne
biti neznan, ki se mi pa zdi
kljub svoji naključnosti karak-
terističen. Za maturitetno na-
logo iz slovenščine je pisal
Schreiner temo iz prirodoslovja,
ki si ga je pozneje izbral za
svoj poklicni študij. Tema, ki
jo je seveda kandidiral, bodoci
naš popularizator fizike, odlično
obdelal, se je glasila: »Kako si
je človek dala močnega prirodna
čimtelja, zrak in vodo, podvr-
g v svojo korist. Tema je seveda
prav tako značilna za praktič-
nega duha Schreinerjevega učitel-
ja slovenščine prof. Janka Paj-
ka, nič manj pa tudi za duha
takratne humanistične gimnazi-
je, ki ji je bila — tako se zdi
— kakršnakoli ožina bolj tuja
kakor njeni današnji naslednik.
Tudi nemška zrelostna naloga,
ki jo je pisal in ki je bila prav
tako najbolj ocenjena, se mi

zdi po svoje zanimiva, tolikanj
bolj, ker Goethejevi verzi, ki
jih je bilo treba v nalogi obrav-
navati, lepo označujejo Schrei-
nerja samega in njegovo osebnost.
Tele verze — navajam jih
v prostem prevodu — je moral
enaindvajsetletni maturant raz-
motriti v svoji nalogi:

Nikar okolišanj! Bodite kratki!
Le to mi napišite na grob:
Bil je človek —
saj kdor je človek, je hkrati s
tem že borec.

In tak borec, tak humani bo-
rec za novo šolo in za novega
slovenskega učitelja je bil
Schreiner vse svoje življenje.
Predaleč bi nas vodilo in po-
navljati bi se morali, ko bi
hotel spremljati njegovo na-
daljnjo življenjsko pot in se
poskusili vsaj v površnih obri-
slih dotakniti njegovega bogate-
ga pedagoškega dela. Bil je
svojim učenecem človek nepo-
sredne, spodbudne in preprič-
valne besede, hkrati pa za slo-
vensko pedagoško znanost in
strokovno šolsko literaturo člo-
vek močnega peresa in samo-
nisklega duha. Njegova setev je
obrodila — kar ni dano vsake-
mu vzgojitelju — obilno žetev.

Tako je mariborsko nemško
učiteljske s slovenskim ravnatel-
jem Schreinerjem in nekate-
rimi slovenskimi člani profes-
orskega zbora vzgojilo v treh
desetletjih pred prvo svetovno
vojno cele generacije nacional-
no zavednih slovenskih učite-
ljev. Vse premalo se zavedamo
izrednega političnega pomena
tega dejstva. Brez teh učiteljev,
ki so se strokovno in narodno
oblikovali v Schreinerjevi šoli,
bi ne bilo na Staljšerskem slo-
venske ljudske šole, brez nje bi
pa bila ta dežela nacionalno ob-
sojena na smrt. Nezavedno ter
hkrati gospodarsko in socialno
nesamostno ljudstvo pa bi ob
svetovnopolični konstelaciji,
kakor je bila leta 1918, postalo
najbrž deležno iste usode kot
koroski Slovenci. Zdi se mi, da
pri ocenjevanju vloge in pome-
na mariborskega učiteljskega
pod Schreinerjevim vodstvom nika-
ro ne gre pozabljati na ta brez
dvoma važni moment.

Se nekaj se mi zdi vredno
poudariti: Schreiner pripada ti-
sti generaciji slovenskih sred-
nješolskih učiteljev, ki je sama
hodila v nemške šole in kasneje
poučevala na šolah z nemškimi
učnim jezikom. In vendar je bil
ta rod naših profesorjev docela
sposoben, da je leta 1918 izve-
del popolno poslovenitev naših
srednjih šol. Se več: ti šolniki
so že pred prvo svetovno vojno
pripravili celo vrsto slovenskih
srednješolskih učbenikov, in si-
cer, kar je treba še posebej na-

glasiti, dobrih učbenikov, ki so
jim takoj prva leta po prevratu
sledili še ostali, kolikor so
manjkali. Brez dvoma je to bilo
delo, ki zasluži vse priznanje,
tolikanj bolj, če pomislimo, da
smo pred 35 leti, ob rojstvu
slovenske srednje šole, imeli
marsikatero učno knjigo, ki je
danes nimamo. Mislim, da ne
pretravam, če trdim, da je to
generaciji šolnikov odkrival
iskren patriotizem, nadvse so-
lidsko strokovno znanje in na-
sploh velika ljubezen do poklic-
nega dela, tisti res pravi peda-
goški eros.

Ta generacija prosvetnih de-
lavcev, ki je v glavnem že za-
pustila torišče svojega plodnega
dela — mnogi od njih, med
prvimi Schreiner sam, so že
legli v grob — nam je ustvarila
— skoraj bi dejal iz nič in prek
noči — kvaliteto slovensko
srednjo splošnoizobraževalno in
strokovno šolo ter učiteljske,
pa ne samo to: bila je hkrati
sposobna, da zasede s kvalifi-
ciranimi učnimi močmi večino
stolice prirodoslovno-matematič-
nega in humanističnega oddelka
filozofske fakultete ter posa-
mezne stolice drugih fakultet
novoustanovljene slovenske uni-
verz.

Spomenik, ki ga danes odkri-
vamo Schreinerju, bodi obenem
skromna oddolžitelj vsaj tej
njegovi tako zaslužni genera-
ciji!

Schreinerjev spomenik je prvi
spomenik pedagogu pri nas. In
nikakor ni naključje, da ta spome-
nik stoji prav v Mariboru.
Iz več razlogov. Predvsem je
Schreiner sam trideset let de-
loval pri nas. Nadalje ima Ma-
ribor bogato pedagoško korožilo
iz predvojnega doba, ki ga po-
kušna po svojih najboljših mo-
čeh nadaljevati tudi po osvobo-
ditvi, in končno je pobuda ma-
riborskih prosvetnih delavcev,
da se postavi Schreinerju spome-
nik, nalezela na izredno
razumevanje tukajšnjih politič-
nih in oblastvenih forumov, ki
so njeno ostvareitev moralno in
zlasti materialno omogočili. Bo-
di jim izrečena tudi na tem
mestu iskrena zahvala!

Ko stojimo danes prvič pred
Schreinerjevim markantnim, v
bron vlitim obeliskem, mi prihaja
na misel ona stara, pesniško
tolikokrat varirana inačica o
človekovem delu, ki je trajnejše
od bronu, ki edino preživi čas.
In Schreinerjevo delo, ki ga je
opravil za naše vzgojstvo, je
tako: ni ostalo zapisano samo v
scih njegovih številnih učen-
cev, marveč je za trajno prešlo
tudi v zgodovino slovenske pe-
dagogike.

Slava njegovemu spominu!

INŠPEKTORAT,

njegov sestav in naloge

Z reorganizacijo našega uprav-
no-političnega sistema in s po-
večano vlogo komun dosejanih
inspektorska služba naše učno-
vzgojne dejavnosti ni več ogo-
varjala nastalim spremembam.
Trebja bi bilo izvesti nekaj spre-
memb tudi v inšpektoratu za
šolstvo na naših okrajih. Njegov
sestav se je razširil.

Predvsem je treba poudariti,
da naloga inšpektorata ni samo
metodično in strokovno kontrol-
na, četudi ostane to še naprej
ena izmed njenih glavnih nalog.
Ustanovitve in dolžnosti inšpek-
torata opredeljuje statut OLO.
Inšpektorat je misljen kot VO-
DILNI PEDAGOŠKI CENTER v
okrajih, daje naj iniciativno in se
uvleži kot izvršno vodstvo pri
delu in razvoju našega šolstva,
vključujoč še izvenamrno
vzgojo in otroške vrce. Zato ne
bodi merilo pri delu inšpektorata
tako kontrolno delo, temveč
predvsem PEDAGOŠKO - POLI-
TIČNO DELO. Inšpektorat naj
posreduje učiteljsko nove, na-
predne prilime in poglede v
skladu z znanstveno osnovo, so-
cialistično vsebino in demokra-
tično obliko naše šole.

Inšpektorji ne morejo biti sa-
mo predmetni inštruktorji ter
svetovalci, temveč SPLOŠNI
NADZORNIKI, ki naj jim bo
mar celotna podoba šole z nje-
no vzgojno-politično vlogo vred.
Naše učiteljsko mora preveliti
ne samo duh strokovne in poli-
tične popolnosti, temveč tudi
duh socialističnih odnosov v
praksi. Se naprej pa bo ostal
inšpektor našemu učitelju in
profesorju, predavatelju in vzgo-
jitelju tudi mentor in svetova-
lec. Ne smemo pozabiti, da osta-
ne inšpektorat še vedno kontrol-
ni organ oblasti OLO.

V tej obliki predstavlja inšpek-
torat novost predvsem za naše
srednje šole. Te do sedaj veči-
noma niso imele inšpektorjev,
ki bi vršili celotnostno funkcijo.
Globlje v svoje prave naloge so

malo posegli. Se največ so se
zanimali za razmeščanje kadrov,
v ostalem delu pa so jim poma-
gali pomožni predmetni inšpek-
torji. Enotnost šolstva in velika
problematika, ki je na naših
srednjih šolah, pa zahteva, da
dobi inšpektoratska služba na do-
šlih srednjih šolah širši delo-
krog. V težjih, bolj zapletenih
strokovnih problemih bodo se-
veda še vedno imeli največ
opravka republiški in okrajni
pomožni inšpektorji. Razen tega
je dolžnost okrajnih inšpektor-
jev, da pomagajo in svetujejo v
strokovnem in metodičnem po-
gledu tudi tako, da ugotavljajo
celotno vlogo šole in učitelja,
gledajoč skozi prizmo naše stvar-
nosti in problematike. Ali mora
učitelj in šola stati ob strani
naših pridobitev? Ali more iti
mimo otroka in mladine? Ali
more indiferentno mimo naše
notranje in zunanje politike?

Ali more stati ob strani naše
gospodarske politike in demo-
kratizacije vsega našega javne-
ga življenja? Ali ni njegova
dolžnost, da aktivno sodeluje v
vseh naši stvarnosti in s te stra-
ni vrši svojo osnovno strokovno,
izobraževalno in vzgojno delo!

Stati na stališču ozke strokov-
nosti bi pomenilo, tirati pouk na
stare pozicije. Učiteljsko delo se
mora čutiti v šoli in izven nje
zmag naprednih načel v življe-
nju ne more in ne sme biti brez
njegovega aktivnega sodelova-
nja!

To je le nekaj nalog in smer-
nic, ki jih inšpektorat posreduje
in tolaži. Pri tem ostane še
naprej njegova inštruktorska,
mentorska in strokovna vloga
ista. — Za uspešno izvrševanje
vseh teh nalog si bodo morali
biti njegovi člani na jasnem o
vseh problemih in bodo morali

mnogo študirati. Pred očmi bo-
do morali imeti strokovno in
psihološko pisat, poznati bodo
morali probleme mentalne higie-
ne, pedagoške psihologije in so-
dobno strokovno literaturo. Po-
leg tega morajo biti člani in-
spektorata v stalnih stikih z
javnostjo in s politično-upravni-
mi organi.

To je nekaj splošnih načel, ki
jih morajo člani inšpektorske
službe upoštevati. Njihov cilj ni
posredovati različne metodne
finese in brskati po strokovnja-
karski popolnosti, temveč gleda-
ti na vsebino pouka, bližino
otroka in človeško osebnost! Zk

Učiteljski izpit so opravili

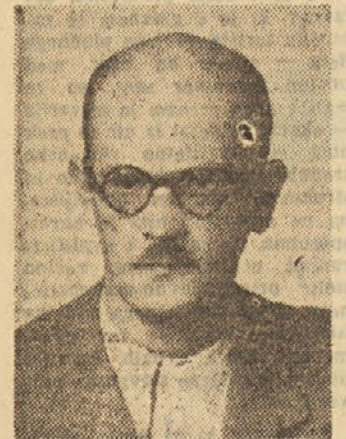
Pred izpitno komisijo za stro-
kovne učiteljske izpite v Ljublja-
ni so v času od 7. do 17. novem-
bra 1955 uspešno opravili učitel-
ski strokovni izpit naslednji učiteljski pripravniki:

Kovačič Marija, Godovič —
Gorica;
Božič Marija, Dvor pri Žužem-
berku — Novo mesto;
Bahor-Jereb Radica, Idrija —
Gorica;
Hrovatin Helena, Zreče — Ce-
lje;
Šiblj Albert, Vrtača — Ljublja-
na;
Lisac Hedvika, Mozelj — Ko-
čevje;
Martinšek Magda, Telče — Kr-
ško;
Vodenau Milena, Šentupert —
Novo mesto;
Palčič Ladislava, Sodražica —
Kočevje;
Koojančič Marjan, Gažen —
Koper;
Kolenec Vera, Pirva — Koper;
Lipanje-Gruntar Lidija, Grgar —
Gorica.

Nagrajenci Združenja učiteljev Slovenije

Maver Danilo

Rojen je bil 1. 1911 v Stanježu na Krasu. Po prvi svetovni vojni je odšel z materjo za očetom, ki je 1. 1918 prebežal v Jugoslavijo. V Brezicah je dovršil meščansko šolo z odliko. Učiteljske je obiskoval v Ljubljani, kjer se je preživljal z inštrukcijami. Končal ga je 1. 1932. Delo je dobil na davčni upravi v Brezicah kot dnevničar. V novembru 1. 1933 pa je dobil prvo učiteljsko namestitev v Grbavi, v okraju Jajce v Bosni. Tu je spoznal vso bedo, v kateri je živelo bosansko ljudstvo. Po enem letu službovanja v Bosni je bil premeščen v Pečice pod Orlico v breziškem okraju. V Pečicah je ostal do okupacije. Pred zasledovanjem gestapa se je skrival po okoliških naseljih. Ko je postala gonja breziških nemčurjev in petokolonasi vedno hujša, se je ilegalno umaknil preko meje v Ljubljano. Tu je bil delavec na cesti. Tri leta je bil brezposeln.

nato pa delavec na Mestni pristavi, dokler ga niso odvedli na pristano delo.

Po osvoboditvi ga je PNOO poklical na službovanje v Trstu. Ze v početnicah je vodil tečaj za slovensčino v Sv. Križu pri Trstu. S pomočjo KLO mu je uspelo obnoviti demolitano šolsko poslopje, osnoval je šolski odbor, ki se je pod njegovim vodstvom odločno boril za uveljavljanje slovenske šole na tržaškem ozemlju.

V letu 1946 je ZVU izdala odlok, da se morajo iz šol odstraniti slike maršala Tita. Ker šola v Sv. Križu tega ni storila, je izgubila svoje pravice, tov. Maver pa je bil odpuščen. Na odločno intervencijo in demonstracije kriškega ljudstva pa ga je ZVU morala ponovno imenovati za šolskega upravitelja. Pri Sv. Križu se je udeleževal pri vseh slovenskih kulturno prosvetnih organizacijah.

V šolskem letu 1947-48 ga ZVU ni več namestila, ker se ni držal njenih navodil. Zapustiti je moral učiteljsko službo. Službo je dobil pri Slovensko hrvaški prosvetni zvezi v Trstu, kjer je bil kot tajnik in glasbeni referent do 1. 1951.

L. 1951 je bil namešten v Koprniku, kjer je sedaj upravitelj osnovne šole. Tudi tu je aktivno posegal v kulturno in politično življenje. Bil je član in tajnik Učiteljskega pevskega zbora, tajnik DPD »Svobode«, blaginjak šahovskega odbora, član občinskega sveta za šolstvo, komandir PLZ in predsednik UD.

Turk Zinka

Rodila se je v Kamniku dne 15. oktobra 1910. Tam je dovršila osnovno šolo, meščansko pa v Mekinjah pri Kamniku in v Ljubljani. Leta 1929 je končala učiteljske v Ljubljani, nakar je bila 2 leti brezposelna. Prvo leto je preživela doma, drugo leto pa je obiskovala kot redna slušateljica filozofske fakultete v Ljubljani. Ker ni imela sredstev, je sprejela zaposlitev učiteljice na osnovni šoli v Lički Jasenici, bivši srez Ogulin — Hrvatska.

Po premeščitvi v Slovenijo je službovala na osnovni šoli Rovt Zibrše pri Logatcu. Med narodnoosvobodilno borbo je bila aktivno povezana z OF. Po osvoboditvi je sodelovala v raznih odborih in organizacijah in vodila ljudsko prosvetno delo na vasi.

Leta 1948 je bila premeščena v Idrijo, kjer je prevzela vodstvo osnovne šole. Nato je v letu 1949 prevzela naloge poverjenika za prosveto pri bivšem OLO Idrija, kjer je delala tri leta. Po reorganizaciji okraja se je vrnila na osnovno šolo v Idrijo, kjer dela še danes.

Gross Maksa

Rojena je bila 11. IV. 1893 v Ljubljani. Maturirala je 1. 1912 na ženskem učiteljskem v Ljubljani. Prvo službeno mesto je nastopila istega leta na enorazredni osnovni šoli v Gribljah, okraj Crnomelj. Ze po treh mesecih je bila premeščena na dvorazredno osnovno šolo v Podkraj (okraj Logatec), kjer je ostala samo 4 mesece. Nato je bila 1 leto na Ledinah, 1. VIII. 1914 pa je prišla na 4-razrednico v Zireh, kjer je ostala do 1. VIII. 1918. Nato je bila polnih 10 let na 1-oddelčni šoli v Kutežovem v okraju Postojna. Svojo življenjsko pot je nadaljevala kot kontraktualna učiteljica v Odranich (okraj Dolina Lendava). L. 1930-32 je učiteljvala v Koprivnici, od 1. 1932 pa je na enorazrednici Mohorj (okraj Kočevje), kjer kot honorarna učiteljica poučuje še danes. Upokojena je bila 1. 1952.

Šavli Andrej

Po rodu je s Tolminkoga. V letu po prvi svetovni vojni je dovršil učiteljske v Tolminu. Učiteljeval je najprej v Kobariškem kotu, od leta 1926 do 1928 je bil na Civil Metodovi šoli v Trstu, kjer je so-

deloval pri Zvezi mladinskih društev. Emigriral je v Jugoslavijo, bil je dolga leta kontraktualni ter nato redni učitelj v slovenskem Spodnjem Posavju, v Zgornjem Posotlju in v Pomurju. V Prekmurju je romal dvakrat: najprej službeno in drugič — na lastno prošnjo. V Prekmurju je dočkal drugo svetovno vojno in madžarsko okupacijo.

Po osvoboditvi se je vrnil na Tolminsko, kjer je sodeloval pri obnovi našega šolstva. Leta 1953 se je preselil iz zdravstvenih razlogov v bližino Ljubljane.

Završnik Rudi

Je bil rojen 20. avgusta 1899 v Predvorju pri Kranju. Tam je obiskoval osnovno šolo, nižjo gimnazijo je dovršil v Kranju, učiteljske pa v Ljubljani. Leta 1929 je prišel na Vardico Državne učiteljske v Ljubljani, potem pa na osnovno šolo Vrtača v Ljubljani. Lani je bil upokojen in poučuje honorarno. Navedenim skromnim življenjskim podatkom so prav nasprotni bogati uspehi

pri obsežnem pedagoškem znanju, zaradi katerih je dobil Rudi Završnik upravičeno priznanje. Nepogrešljivo je njegovo delo pri sestavi učnih načrtov in učbenikov za osnovne šole in delo pri vzgoji novega učiteljskega naraščaja.

Zorn Marija

Rojena je bila 14. februarja 1920 v Trbovljah kot otrok delavske družine. S svojo skromno plačo je moral oče preživljati 11-člansko družino. Da si je lahko sama kupovala vsaj zvezke in mladinske liste, je raznašala nedeljski časopis.

Po dovršeni meščanski šoli je bila leta 1936 sprejeta v Krekovo učiteljsko-gospodinjstvo šolo v Ljubljani. Po dokončani šoli je zaprosila za državno službo z izrecno željo, da jo nastavijo v delavskem okraju.

Kapitulacijo Jugoslavije je pričakala v zasebni učiteljski službi na enoletni gospodinjstvi šoli v Repnjah. Nadaljnje službovanje pod okupatorjem je odklonila in se zatekla v Trbovlje, kjer je sprejela službo gospodinjstve pomočnice do odhoda v partizane meseca septembra 1944. leta. V času nemškega vdoma v Gornjo

Savinjsko dolino jo je trboveljski gestapo zaprl. Iz Trbovelj so jo poslali v mariborske zapore, od tam pa na prisilno delo v Avstrijo. V domovino se je vrnila po razpadi Nemčije.

V juniju 1945. leta je nastopila službo osnovnošolske učiteljice. Začasno je bila nastavljena v Trbovljah, nato pa na šoli Čeče. Trboveljski okraj ji je omogočil plačan študij v abiturientskem tečaju na mariborskem učiteljskem. Po opravljenem diplomskem izpitu je bila 1946. leta premeščena v Belo Krajino na osnovno šolo Preloka. Nato je službovala na Radovici, kjer je poleg šolskega dela poučevala tudi v raznih tečajih. Za delo v RK je prejela republiško diplomu. Zdaj je že drugo leto v Podzemlju.

Cvetko Vladimir

Rodil se je 4. I. 1910 v Vučju vasi pri Ljutomeru. Oče in mati sta bila oba učitelja. Obiskoval je meščansko šolo v Ljutomeru, nato pa učiteljske v Mariboru. Maturiral je 1. 1929 in bil najprej eno leto brezposeln. Prvo službeno mesto je nastopil 1. 1930 v Vuzenici, kjer je z malim presledkom ostal vsa leta do okupacije.

Med okupacijo je bil najprej zaprt v Meljski vojašnici in Ma-

riboru, nato z družino izseljen v Bosno, kjer se je zeno in hčerko odšel 1. 1943 v partizane. V NOVJ so ostali do osvoboditve. Po osvoboditvi je bil najprej šolski nadzornik v Mariboru, od 1. 1949 dalje pa je inšpektor v Ljubljani.

Ferlinc Tone

Rodil se je leta 1909 v Mariboru. Ze kot otrok si je želel postati zdravnik ali vzgojitelj: postal je — učitelj.

Njegovo prvo službeno mesto je bilo pri Trofici v Slov. goricah, drugo in zadnje pred okupacijo pa v obmejnem Lokavcu pri Cmureku. Na obeh šolah, zlasti na oni v Lokavcu je s svojimi sodelavci uvažal sodobnejše učne in vzgojne prijeme, preizkušal možnosti

in meje raznih učnih in delovnih tehnik, metod, oblik itd. O izkušnjah je tudi mnogo pisal v »Popotniku«, v hrvaških in srbske strokovne liste.

Med okupacijo je bil zaprt, izseljen, nato se je priključil NOV ter s svojo brigado kot po naključju v začetku meseca maja leta 1945 osvobodil Maribor in Dravsko dolino. Po osvoboditvi je prevzel obnovo dijaških domov v Mariboru, obenem vzgojil in usposobil nekaj letnikov učiteljskega tečajnika in bil poleg tega še skoraj štiri leta predsednik SPK pri MLO Maribor. Tudi v tem času je pisal v Sodobno pedagogiko in v druge liste, s tov. Milošem Ledinekom pa sta sestavila Računice za III. razred osnovnih šol itd.

Winkler Venčeslav

Rodil se je 10. avgusta 1907 na Lokvah v Trnovskem gozdu. Osnovno šolo je obiskoval v Gorici ter po umiku iz Gorice v prvi svetovni vojni v Sentvidu pri Ljubljani. Potem je napravil 4 razrede realke in ljubljansko učiteljske, kjer je maturiral leta 1927. Prvo službeno mesto mu je bila nekdanja Sv. Marijeta niže Ptuja (Goriška), kasneje je hodil še po raznih slovenskih krajih. Največ časa je preživel na Blokah, kjer je bil skoraj 10 let. Okupacija ga je dohitela na Krki pri Stični. Vključil se je v narodno osvobodilno gibanje takoj po početku ter opravljal razne naloge v okrožnem in rajonskem odboru OF. Poleti 1942 je bil aretiran in odpeljan v taborišče na Rab, kjer je ostal do italijanskega zloma. Z Raba je odšel z brigado v NOV, kjer je opravljal razne vojaške in politične naloge. V letu 1944

je bil politični delavec v Suhi krajini ter član okrožnega odbora in komiteja za Grosuplje. Kasneje ga je Odsek za prosveto pri SNOS poklical za urednika mladinskega lista Novi rod. Po osvoboditvi Beograda, ko je odšlo precej tovaršev v osrednjo prosvetno upravo, je postal vodja oddelka za osnovno šolstvo na osvobojenem ozemlju. Po osvoboditvi je opravljal razne funkcije v šolski upravi na ministrstvu za prosveto, v Državni založbi Slovenije in na šoli. Poleg tega se je udeleževal v vrsti raznih organizacij, v zadnjem času zlasti pri Zvezi prijateljev mladine ter pri Zvezi pedagoških društev. Napisal je tudi nekaj knjig za mladino ter sodeluje pri mladinskih listih in drugih revijah.

Štubel Miro

Rodil se je 18. 11. 1902 v Končelju pri Trstu. Oba roditelja sta bila zavedna Slovenci. Oče je bil politično in kulturno razgledan in je šolal svoje tri si-

nove. Tako je Štubel iz V. razreda osnovne šole na Opčinah leta 1914 odšel na 2-razredno pripravnico za srednje šole, nato pa v pripravnico ter v I. letnik zaposlovalnih tečajev goriškega učiteljskega v Trstu (1918). Zaradi italijanskega terorja je 1. 1918-19 prekinil študij ter v oktobru 1919. ilegalno odšel v Jugoslavijo, kjer je v letih 1919-1922 v Mariboru dovršil učiteljske, dne 21. VI. 1922 maturiral, 7. 11. 1923 pa opravil praktični izpit.

Dne 14. oktobra 1922 je bil namešten za učitelja v Limbušu. Dne 1. VIII. 1923 je odšel v volakom, kjer je opravil izpit za rezervnega pešadijskega podporočnika, nakar je bil 1. VI. 1924 na lastno prošnjo name-

ščen za učitelja v Soboti. Na tem drugem službenem mestu (razen v času okupacije) dela že 32 let.

Bil je soustanovitelj Prekmurskega muzejskega društva in vodilni funkcionar Prekmurske dijaške zadruge, ki je skrbel za osamosvojitve domaćih naprednih akademikov.

Dne 28. III. 1941 je bil kot vodnik mobiliziran v obmejno četo Fokovci ter bil zaradi izdaje fašističnega moštva in Madžarov 6. IV. 1941 v Lendavi ujet ter odpeljan v Nemčijo. Zaradi bolezni je bil po 7 mesecih odpuščen ter je 15. oktobra 1941 prišel v okupirano Soboto. Madžarski okupatorji so ga smatrali za politično nezanesljivega inozemca in so ga hoteli izgnati. V skladu z mednarodno konvencijo je dobil zaščito švicarske ambasade v Budimpešti med vojno je bil brez službe. 3. IV. 1945 je prevzel vodstvo šole ter v mestu vodil prosvetni referat. Izvršil je organizacijo prosvetnega sindikata ter socialnega skrbstva v okraju. Zbral in uredil je material iz NOB — Prekmurja, za kar je prejel 1953. leta Red za sluge za narod III. stopnje. Od leta 1945 je odbornik mesta Sobote, kjer obenem vodi Svet za šolstvo.

Švigelj Viktor

Rodil se je 22. IV. 1905 v Ljubljani. Osnovno šolo, gimnazijo in učiteljske je obiskoval v Ljubljani, kjer je 1. 1926 tudi maturiral. V dijaških letih se je udeleževal kot pevec v različnih pevskih društvih v Ljubljani.

Po maturi je odšel na službeno vojaškega roka v Sarajevo. Zatem je nastopil zadnje dni junija 1927 prvo službo v Sent Jerneju na Dolenjskem. Na prvem službenem mestu se je izvenšolsko udeleževal kot režiser in kot telovadni voditelj. Poučeval je na kmetijsko nadaljevalni in obrtno nadaljevalni šoli do 1. 1941. Ob izbruhu vojne je odšel 3. IV. na svoje mesto, od koder se je po smotni kapitulaciji Jugoslavije vrnil na svoje službeno mesto. V marcu 1942 so ga Italijani skupno z ženo aretirali in odpeljali v novomeške in pozneje v ljubljanske zapore. V decembru istega leta so ga odpeljali v internacijo. Vrnili se je v septembru 1943. Kmalu je odšel na svoje službeno mesto, od koder je bil v jeseni 1945 namešten za šolskega upravitelja v Metliki. Od 1. 1952 poučuje na gimnaziji matematiko in petje ter vodi šolski pevski zbor. Poleg svojega šolskega dela je stalno povečan na gospodarsko izobraževalnih tečajih, na tečajih RK in PLZ, na oficirskih tečajih in na tečajih za trgovsko pomočnike. Kulturno-prosvetno se udeležuje kot režiser v Metliki in v Rosenicah, kot blaginjak pri Partizanu in Turistinem društvu. Je predsednik MOSZDL. V letu 1945 se je vključil v učiteljske sindikalne vrste, kjer se udeležuje kot predsednik DU že peto leto.

Pogačnik Jakob

Rodil se je 8. 6. 1900 v Ljubnem na Gorenjskem. Oče je bil čevljar, številno družino je le težko preživljal. (L. 1942 so ga Nemci s sinom Pavictom ustrelili kot talca).

Po dovršenem učiteljskem je nastopil 1. 1919 prvo učiteljsko službo na Raki pri Krškem, od tam pa je prišel 1. 1922 v Celje na bivšo okoliško šolo, kjer je učiteljeval do okupacije, le med 1. 1928 in 1930 je bil dodeljen na meščansko šolo v Vojniku.

Po vrnitvi v Celje je vodil poizkusni razred po principih delovne šole. Več let je delal kot tajnik Celjskega učiteljskega društva, kot zadržnik je

bil aktiven pri Učiteljski gošpodarski in kreditni zadruzi ter pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Pri Sokolu je bil ves čas vadiatelj dece.

Med vojno je živel v Ljubljani in služboval kot prefekt v Učiteljskem domu. Od prihoda v Ljubljano (avgusta 1941) do osvoboditve je sodeloval kot blaginjak pri Odboru za pomoč učiteljem beguncem.

Po vojni se je vrnil v Celje, kjer je od leta 1948 upravitelj osnovne šole. Od 1. 9. 1955 je predsednik Sveta za šolstvo celjske občine.

Ves čas dela v učiteljski sindikalni organizaciji kot odbornik; bil je sekretar učiteljskega društva — podobora Celje, zadnji 2 leti pa predsednik v Svetu za prosveto in kulturo (za mesto Celje).

Sodeloval je pri Zgodovini za osnovne šole.

Je odbornik izvršnega odbora SZDL celjske občine in večkrat predava na sestankih množičnih organizacij. Poleg tega je podpredsednik TD Partizan Celje-mesto.

Katol Ljudmila

Rodila se je v Cepovanu na Primorskem 13. decembra 1889 v učiteljski družini. Osnovno šolo je obiskovala v rojstnem kraju, meščansko pa v Gorici, kjer je od leta 1906 do 1910 obiskovala učiteljske. Meseca septembra 1910 je bila nameščena kot učiteljica na osnovni šoli v Lokovcu. Konec leta 1914 je pustila učiteljsko službo. Prvo svetovno vojno je preživela deloma v svoji domaći vasi tik za fronto, deloma pa kot begunka v zaledju.

Leta 1920 je stopila ponovno v učiteljsko službo in bila nameščena v svojem rojstnem kraju. Konec leta 1926 je bila odpuščena iz učiteljske službe z motivacijo, da je »nemalo krat in na nedvoumen način pokazala svojo odkrito mržnjo proti fašizmu in se s tem postavila na stališče nespravnosti«.

vosti z glavnimi smernicami fašistične vlade. Leta 1927 se je preselila v Jugoslavijo in bila nameščena za učiteljico na osnovni šoli na Kogu, meseca aprila 1930 je bila premeščena v Ptuj, kjer je izvenšolsko delala pri Sokolu kot vadiateljica dece.

V dobi okupacije je bila najprej internirana na Borlu, meseca junija 1941 pa prisiljeno izseljena v Paračin v Srbiji, kjer je vodila skupno kuhinjo slovenskih izgnancev. Po osvoboditvi Srbije, oktobra 1944, je bila v Paračinu članica odbora OF slovenskih izgnancev.

Po svoji vrnitvi v Slovenijo je nastopila službo na svojem prejšnjem službenem mestu na ptujski okoliški šoli. Zaradi občutnega pomanjkanja učiteljskega kadra na podeželju se je prostovoljno prijavila na službovanje izven mesta in bila premeščena meseca oktobra 1945 v Markovce pri Ptuj, kjer služi še sedaj. Za svoje šolsko in izvenšolsko delo je bila večkrat po- hvaljena in nagrajena in Prezidij ljudske skupštine FLRJ jo je odlikoval z redom dela III. stopnje.

Ferluga Vera

Rojena je bila 2. I. 1907 v Rušah, kjer je dovršila 6 razredov osnovne šole; 4 razrede meščanske in 4 letnike učiteljske je končala v Mariboru. Službovala je 14 let pri Mariji Snežni v Slovenskih goricah. Kmalu po okupaciji se je zatekla v Ruše. Kakor vsa njena družina se je tudi ona vključila v partizansko gibanje. Toda bili so kmalu izdani

in pregnani. Ferluga Vera je tako prebila 26 mesecev v težki ječi. Leta 1944 se je bolna vrnila v domačo vas. Ker pa so jo hoteli izseliti, se je umaknila v Slovenske gorice in tu dočakala osvoboditev.

Ze maja 1945 je pri Mariji Snežni vodila mintinge. Napisala je igro »Talec Martina«, jo režirala in z vaško mladino igrala. Vodila je šestrazredno osnovno šolo na Sladkem vrhu, kjer je ostala do leta 1951, ko je odšla v Slovensko Istro. Kakor že prej v Slovenskih goricah se je tudi v Piranu vsestransko udeleževala, predvsem pri političnem in kulturno prosvetnem delu. Zal je bolezen pri tem precej ovirala. Od decembra 1953 poučuje na osnovni šoli v Izoli. V preteklem šolskem letu se je mnogo ukvarjala z izdelovanjem učil. Leta dni je bila tajnica UD Koper. Kljub rahlemu zdravju se še vedno izvenšolsko udeležuje, predvsem pa skuša svojih učencem nuditi pravo socialistično vzgojo.

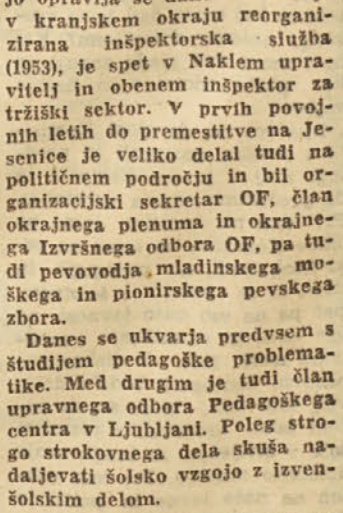

Kožuh Jože

Rodil se je 14. 9. 1907 v Grosupljem. Tam je hodil v osnovno šolo, v nižjo gimnazijo in na učiteljske pa v Ljubljani. Oče je bil po prvi svetovni vojni kronski upokojenec, zato je moral v dijaških letih deloma sam skrbeti zase. Pomagal si je z inštrukcijami, o počitnicah pa je bil zaposlen kot delavec — težak. Z inštrukcijami se je preživljal tudi po maturi do 1. 1933, ko je dobil učiteljsko mesto v Naklem. Tu je ostal do izbruha druge svetovne vojne.

Gestapo ga je zaprla maja 1941 in 2 meseca pozneje je bil z družino vred preseljen v Srbijo. Dobo okupacije je preživel deloma v Valjevu, večidel pa v Nišu. Po osvoboditvi Srbije se je odzval pozivu USAOJ in odšel v Bolgarijo (Varna), kjer je bil v koloniji jugoslovanskih otrok učitelj in vzgojitelj. Septembra 1945 se je vrnil na staro službeno mesto v Naklo. Jeseni 1. 1948 je bil prestavljen po službeni potrebi na Jesenice za okrajnega inšpektorja, a februarja naslednjega leta v Kranj za vodjo 3-mesečnih pedagoških tečajev. Vodil je tri pedagoške tečaje. Ko je bilo v 1. 1951 končano zasilo usposabljanje nenege kadra, so mu spet poverili funkcijo okrajnega prosvetnega inšpektorja, ki jo opravlja še danes. Odkar je v kranjskem okraju reorganizirana inšpektorska služba (1953), je spet v Naklem upravitelj in obenem inšpektor za tržiški sektor. V prvih povojnih letih do premešitve na Jesenice je veliko delal tudi na političnem področju in bil organizacijski sekretar OF, član okrajnega plenuma in okrajnega izvršnega odbora OF, pa tudi pevovodja mladinskega moškega in pionirskega pevskega zbora.

Danes se ukvarja predvsem s študijskim pedagoške problematike. Med drugim je tudi član upravnega odbora Pedagoškega centra v Ljubljani. Poleg strogo strokovnega dela skuša nadaljevati šolsko vzgojo z izvenšolskim delom.

Rössner Edvard

Rojen je bil v Braslovčah v okraju Celje dne 12. sept. 1910, kjer je končal osnovno šolo. Srednjo šolo je obiskoval v Celju, končal učiteljske v Mariboru leta 1932.

Prvo službeno mesto je nastopil leta 1934 brezplačno na Razborju v okraju Slovenj Gradec. Isto leto je bil namešten v Taboru v Savinjski dolini ter tam služboval do leta 1936. 30. oktobra 1936 je bil zaradi aktivnega dela v Sokolu in Društvu kmečkih fantov in deklet, zlasti zaradi

(Nadaljevanje na 3. strani)

S čim so se in se bodo v prihodnje ukvarjali srednješolski profesorji v Ljubljani

Sicer je bil občni zbor Društva profesorjev in predmetnih učiteljev v Ljubljani, ki je o tem razpravljala, že 11. prejšnjega meseca, vendar ne bo napak, če predvsem z vsebino predsedničkove poročila seznanimo tudi širši krog prosvetnih delavcev.

Iz poročila predsednika tov. Damila Goloba O šolskih odborih

Program našemu delu je poleg problemov, ki jih je prinesel čas, v glavnem začrtal naš lanski občni zbor, dalje občni zbor republičnega združenja profesorjev in predmetnih učiteljev ter letos spomladanski kongres prof. in predm. učiteljev v Opatiji.

Upravni odbor prihaja ob koncu poslovne dobe pred svoje člane z zavestjo, da se je po svojih močeh trudil, da bi izpolnil svoje naloge.

Reševanja mnogih nalog smo se lotili ob upoštevanju družbenega upravljanja v šolah. Če na lanskem občnem zboru smo ugotovili, da so naši člani pravilno razumeli in sprejeli Zakon o družbenem upravljanju šol; prav tako tudi v tisku, posebno pa se pri anketi v naših razgledih. Ni izključeno, da se bodo pojavila še nova mnenja, ki se bodo v večji ali manjši meri razlikovala od dosedanjih. To pa samo kaže, da smo se resno lotili reševanja teh

kjer ni bilo čutiti strahu pred kontrolo šolskih odborov, na splošno, ob šolskih odborov smo in pričakujemo prosvetni delavci materialno in moralno oporo.

Da bi se pogovorili o delu šolskih odborov in začetnih težavah, na katere so šolski odbori nalezli, je naš odbor organiziral v začetku aprila centralno predavanje, na katerega smo povabili tudi člane šolskih odborov ljubljanskih srednjih šol. Predsednik šolskih odborov, ki so na tem sestanku razpravljali o navedenih problemih, so pozdravili iniciativno našega odbora, da je prvič sklicali predstavnike vseh šolskih odborov in profesorje ter tako nakazal pot za pravilno sodelovanje.

Nekaj ugotovitev v zvezi z reformo

Tesno ob reformi obvezne 8-letne šole je vprašanje reforme srednje šole, saj reforma ne zajema le obveznega šolanja, temveč tudi gimnazij in učiteljska. Toda reforma šolstva za splošno izobražbo na srednji stopnji je še mnogo bolj zamotan problem, kakor je reforma osnovnega obveznega šolanja. O problemu gimnazij v bodočem šolskem sistemu se ne nadaljevala razprava, ki so nakazale mnogo možnih variant. Različna mnenja naših članov o bodočem šolskem sistemu so se pokazala tudi na predavanju tov. dr. Segulovec in tov. Stupana o reformi šolstva v decembru; prav tako tudi v tisku, posebno pa se pri anketi v naših razgledih. Ni izključeno, da se bodo pojavila še nova mnenja, ki se bodo v večji ali manjši meri razlikovala od dosedanjih. To pa samo kaže, da smo se resno lotili reševanja teh

vprašanj, na drugi strani pa, ko-lihko naporov je potrebnih, preden pridemo glede organizacije šol do širšega skupnega stališča, do take vsebine vsebine, ki bo po največje odgovarjala našemu družbenemu razvoju.

Ne smemo pri tem mimo dejstva, da si naši člani tudi v današnjih razmerah prizadevajo za izboljšanje šolstva in s tem že danes veliko prispevajo k tem pravilnejši rešitvi reforme šolskega sistema, čeprav šolske reforme ne moremo skriti je na izboljšanje metod v šoli. Vsaka reforma se, kakor je rekel eden iz naših članov, začne in konča pri ljudih, ki jo preživljajo v življenju, v našem primeru so to prosvetni delavci, toda kakor vsak delavec, mora tudi prosvetni delavec pridobiti moralno in materialno priznanje za svoje delo.

Materialna vprašanja šol

Mnogokrat se slišajo čitki glede delovnih pogojev naših šol, toda pri tem se ne upoštevajo zadostno objektivne težave, v katerih se šole nahajajo. Tudi najbolj vzgojitelj ne more doseči kaj pridig uspehov, če nima na razpolago primernih učnih pripomočkov. Problem šolskih prostorov postaja v Ljubljani vedno bolj pereč. Sicer se graditve dve gimnaziji, pripravljala dela so tudi za 8. in 10. gimnazijo, toda s to do graditvijo še zdaleč ne bo rešen problem pomanjkanja učnih prostorov in šolskih poslopij, če upoštevamo, da se bodo razmere kaj kmalu še bolj zaostrile, ko bodo prišli v gimnazijo otroci, ki so bili rojeni v letih po osvoboditvi. Od 15 ljubljanskih gimnazij ima le ena lastna zidana poslopja 4. gimnazija, ostalih 7 gostuje. Gimnazijam pristanjkuje se zadal nad 100 učilnic. Mnogi gimnazijski prostori pa ne služijo samo gimnazijskim potrebam, temveč deluje v njih

po več šol in tečajev. Ne smemo pa mimo drugih težav: pomanjkanja toaletne, posebnih učnih prostorov za eksperimentalni pouk, kabinetov itd. Čeprav niso majhni uspehi in prizadevanja mestnega odbora za prosveto, da bi ublažili težke materialne pogoje naših šol s tem, da daje velike vste za njuna popravila starih šol, adaptacije in podobno, vendar bodo potrebna še ogromna sredstva, da se bo to stanje izboljšalo. V tisku in razpravah je bila s številskimi podpora in utemeljenimi potrebami po njihovem hitrem izboljšanju kritičnega stana s šolskimi prostori. Morda bi se zaradi naših gospodarskih težav dal rešiti ta problem tako, kakor ga rešujejo na Hrvaškem, namreč z ustanovitvijo fonda za zidanje šol; tam bo ta fond dobival sredstva iz mestnega proračuna, iz prostovoljnih vlog gospodarskih podjetij in družbenih organizacij ter iz drugih zneskov.

Položaj članov

Po svojih zastopnikih je naš odbor z vednostjo Republiškega združenja profesorjev in predmetnih učiteljev opozoril na najbolj pereče probleme, ki zadevajo naše šole, predsednika republiškega sveta za prosveto tov. dr. Vogelnika in sekretarja republiškega sveta tov. Vodopivca.

Obtem smo jima obrazložili tudi naša stališča glede vprašanja, ki se tičejo službenih prejemkov učnega osebja na srednjih šolah in ki jih je bil naš odbor poslal preko republiškega združenja za posebni komisijski pri Centralnem odboru Združenja profesorjev in predmetnih učiteljev v Beogradu in sicer:

1. Napredovanje profesorjev srednje šole v 5. oziroma v 4. plačilni razred in napredovanje predmetnih učiteljev v 6. plačilni razred 2. — Dopolnilna plačila naj bo tudi za prosvetne delavce v skladu s prejemki učiteljev v drugih službah in naj bi se izplačevala kot sestavni del pokojnine.

Skrb za strokovno izpolnjevanje

Posebno skrb je naš odbor posvetil strokovnemu in ideološkemu izpolnjevanju naših članov. Z vodji strokovnih učiteljev smo razpravljali o delu v njihovih aktivih in upanju, da bo delo dobrih aktivov v uspešno vzpodbudilo drugih aktivov, ki bi morali svoje delo še izboljšati, ter o tem, kako bi pritegnili k sodelovanju pri aktivih še več naših članov, predvsem pa člane skupin naših šol v Polju, Sostrenu in Smartnem. Trdimo lahko, da je naše sindikalno društvo glede oblik in metod pedagoškega in strokovnega izpolnjevanja ne le obdržalo smer svoje dejavnosti, še več, da je društvo s svojimi organizacijskimi oblikami dela naših članov doseglo dosti uspehov. Izmed vseh 13 strokovnih aktivov se je najučinkovitejši (vsaških 14 dni) sestajal aktiv matematikov in fizikov; posebej naj omenim še sestanek nemškega strokovnega aktiv v marcu, ki so se ga poleg vseh ljubljanskih germanistov udeležili tudi germanisti iz postojanskega, krajnskega in kamniškega okraja in na katerem so postavili tudi minimalne zahteve, ki naj jih ima nižja gimnazija pri pouku tujega

jezikla sprito današnje strukture splošno izobraževalne šole. Zelo delavna sta bila tudi aktiv srednješolskih profesorjev glasbe in učiteljev ter profesorjev telesne vzgoje, ki sta pripravljala našo mladino za nastope ob proslavah 10. obletnice naše osvoboditve. S svojim množičnim nastopom je ljubljanska mladina kar najlepše počastila 10. obletnico osvoboditve. Tudi koncert srednješolskih pevskih zborov je bil organizacijsko brezhiben. Treba pa je ob tem najprej z vso resnostjo grajati nezanimanje starejše generacije, na katerih nastopajo njihovi otroci. Kako moremo potem, se sprašujejo člani tega aktiv, vztrajati mladino v ljubezni do naši slovenske in partizanske pesmi, če niti starši niso dobi svojega priznanja. Drugo pa — in kar je še slabše — je nezanimanje učitelstva, saj je le malo naših članov profesorjev poslušalo, kaj se je naučila naša mladina pri pouku in kaj je delal vse leto njihov kolega.

Preobčirno bi bilo, če bi se spuščali v delo vsakega aktiv, le to bodi še omenjeno: v tem poslovnem letu se je na željo predavateljev psihologije in filozofije obnovil strokovni aktiv za omenjena predmeta. Člani so med drugim pripravili predlog učnega programa, ki bi uspešno dosegal našim članom in potrebam srednje šole. Niso šli tudi mimo vprašanja pouka moralne vzgoje. Program, ki je doslej služil za osnovno pouka moralne vzgoje, je nezadovoljiv; tak program bi lahko do neke mere bil osnovan za pouk, ki bi imel šole lažje, ki bi bili strokovno in pedagoško že usposobljeni za ta predmet. Tako pa se najverjetneje dogaja, da predavatelj po nekaj urah izpira

in načrt i svoje znanje in nadaljnji pouk je v nabojnem primeru le bolj ali manj uspešno izpolnjevanje. Treba bi bilo pripraviti potrebne pogoje za uspešno delo v prihodnjih letih. Komisija, sestavljena iz psihologov in pedagogov, sociologov in pedagogov, ki so na tem področju že delali, naj bi v doglednem času pripravila znanstveno izdelan program s podrobno metodološkimi in pedagoškimi navodili; to je potrebno zato, ker tega predmeta ni nihče posebej študiral in bi morali biti zato nadomestilo za študij.

Delo skupin

Odbor je skušal delo v skupinah razbiti, zavečajoč se, da se more delo društva ocenjevati predvsem po delu članstva, ne pa samo po delu upravnega odbora. Čeprav je imel odbor stike z zastopniki vseh 18 skupin (minimogrede: s 478 člani), ki so sestavljale društvo, vendar pri tem stremjenju nismo povsem uspeli; nekateri članovi pa tudi skupin nismo mogli zaječi k večji in stalni društveni aktivnosti. Ne bi pa bilo prav, ocenjevati v teh skupinah vse člane kot manj delavne, saj je med njimi mnogo vseh in dobrih delavcev na različnih področjih javnega življenja.

Na račun srednješolskih profesorjev pa smo slišali tudi v tem letu mnogo kritik. Te kritike so se druga drug podobne in — kakor običajno — pavšalne. Včasih se našim članom očita slab odnos do mladine, da se ogibajo javnemu delu, da ne delajo na terenu, da so do našega družbenega dogajanja rezervirani in podobno. Ne moremo pa mimo dejstva, da še vedno naletamo tudi na napake pri delu posameznih vzgojiteljev in tudi na napake v odnosu do mladine. Velika naloga društva je, da se bori še nadalje proti takim posameznim primerom in nezdružnim nazorom. Vzgojitelji se moramo tudi zavedati, da je prav, če so kritiki podvrženi ljudem, ki jim je zaupana vzgoja mladine, saj se je družba vedno zanimala za vzgojne probleme mladine. Napačno pa je spet, če se napake nekaterih poslojevalci; take sodbe povprek niso objektivne in zato tudi nikomur koristne, ne šoli, ne onim vzgojiteljem, ki se trudijo, da bi šoli čim več dali. Ne govorimo samo o napakah slabih vzgojiteljev, pogledajmo tudi dobre, ki iščejo potov in načinov, kako bi vzgojo našega mladega rodu izboljšali in ki se ne otegujejo družbenemu delu. In takih ni malo. Nasprotno: V poročilih posameznih skupin kakor tudi o posebno anketi, je odbor dobil o izvenšolskem in tudi o nehonornem delu profesorjev izredne rezultate, ki kažejo, da so prosvetni delavci verjetno še vedno med najbolj poštovanimi člani SZDL in da je očitno prosvetni delavcem, da razen svojega stroga šolskega dela ne poudarjajo nič drugega, v večini primerov neupravičeno.

Posebno je razgibalo naše sku-

pine obravnavanje treh vprašanj: 1. vprašanje premostitve, 2. zakon o socialnem zavarovanju, 3. šolski kodex.

1. Ob premostitvi nekaterih naših članov v lanskem decembru iz Ljubljane v slovenskega sežnani okraj je SPK MLO povabil k sodelovanju tudi naše društvo in društvo prof. in uč. strokovnih šol. Ze tedaj smo poudarili, da le s premostitvijo na službeni potrebi iz krajev, kjer so šole sorazmerno urejene, nikakor ne bo mogoče zadovoljivo rešiti problema pomanjkanja učnih moči. Zato smo imeli tudi ukrep šolskega osebja v decembru 84, za izredno in mučen, zato pač, da bi šolam v naših obrobah okrajih, kjer je mladina težko čakala na svoje vzgojitelje, vsaj delno pomagali iz tečajev. Naš odbor je zavzel tedaj do prosvetne personalne politike načelno stališče in ga obratili po svojem zastopniku tudi omenjeni komisiji.

2. Mnogo nezadovoljstva je med našimi člani povzročila določba 24. člena Zakona o zdravstvenem zavarovanju, ki določa, da učitelji, ki so bili potrebni ukrepi, ki naj bi zmanjšali izkoriščanje social. zavarovanja po posameznih namerenih in delavcih. Potrebno pa je poudariti, da je načeln del v šolski službi docela drugačen kot je v podjetjih in v produktivnih ustanovah. Delo v šolah ne zadržuje zaradi boleznih učnih moči, saj obolelega tovariša nadomešča ostanek učnega zbora.

3. Odbor je zbral predloge skupin za šolski kodex in na osnovi teh predlogov formuliral kompromisni predlog s poudarkom na naslednjem: redne letne poiznitve naj ostanejo kakor doslej. Zimske poiznitve naj bi bile od 20. I. do 1. II. s podaljšanjem pouka do 29. januarja bi se namreč delo I. polletja moglo v miru in redu zaključiti, s kratkim zimskim odmorom tudi ne bi bila porušena kontinuiteta dela, ki praznovanja dedika Mraza pa naj se kot stalni dan določi 30. december. Popravni izpiti v juniju in pod vodstvom učnega osebja so neizvedljivi na popolnih gimnazijah, saj so najpogostejši izpiti iz onih predmetov, ki so pri maturi in sprejemnih izpitih za višjo gimnazijo in so s tem izpiti zaposleni profesorji ravno v času, ko naj bi bili tečaj za popravne izpite.

nalog. Mimo teh dejstev prosvetni delavci ne moremo iti. Vprašanje krivde je morda preostro postavljeno.

Glede ocene zadostnosti pri maturi je treba povedati, da jo dodi dijak, kadar je njegovo znanje nezadostno. Dogodilo pa se je, da gre dijak študiral prav predmet, iz katerega je bil le zadostno ocenjen ali iz katerega je prvotno pri maturi celo padel. Po mojem bi bilo bolje, če bi uvedli za sprejem na univerzo strog kriterij.

Tov. Končič: »Dostojno smo pri nas načeli in pomagali reševati mnogo šolskih problemov. Toda ti problemi so se potem rešili po svoje, ali smo o njih kaj rekli ali nič. N. pr. šolski kodex. O njem so na dolgo in široko razpravljale družnice, učiteljski zbori, šolski odbori in še kdo drugi. Svoje predloge smo poslali iz sem in tja, a šolski kodex je čisto drugačen, kakor smo ga naštevavali. Kljub našim številnim predlogom je pri odločitvi zmagalo — Društvo prijateljev mladine. Sem za to društvo in tudi demokracija je lepa reč. Toda tudi demokracija mora imeti svoje meje.

Drugič, šolska reforma. Kritizirali so nas, da o teh stvareh premalo razpravljamo! Razpravljajmo o reformi, pošiljaj predloge in čakamo na rešitve. Ne more biti za vso državo enake ose-

metve (burno pritrjevanje zbornice). Naše šolstvo je bilo visoko razvito in smo že enkrat ali korak nazaj, ko smo vse poenočili.

V šoli bomo lahko napredovali le tedaj, če bomo izboljšali materialno stanje. Če nimamo šol in učiteljev, ne moremo segati za visokimi cilji. Z boljšimi materialnimi pogoji se bo v našem šolstvu marsikaj samo po sebi odpravilo. S samimi lepimi načrti brez primerne materialne podlage ne bomo dosegli velikih uspehov.

Tov. Kozina Ljuba: »Govoriti želimo o dijaških domovih; tudi o njih se mnogo razpravlja. V njih morajo plačevati dijaki okoli 5300 din mesečne vzdrževalnine in jo zato otroci povprečnih uslužbencev, ki imajo okoli 10.000 din mesečnih prejemkov, ne zmorejo. Izdatki so pač tako silno visoki, da omenjene vzdrževalnine ni mogoče znižati, dati je v Kamniku in Tolmini za 1000 din nižje. Take razmere zanjajo naše socialistično načelo, da mora imeti vsak dijak možnost študija, ker morejo dejansko obiskovati mestne šole samo tisti oddaljeni otroci, ki imajo denar. Zato moramo to dejstvo priznati, ali pa sedanjostanje popraviti. Dijaški domovi ne morejo delovati po načelu samopopravljanja, ampak jim morajo prisločiti na pomoč razne ustanove. Vesela bi bila, če bi se

moglo društvo s tem problemom podrobneje posvetiti.

Tov. Kavčar: Dijaški domovi so marsikje v Sloveniji zelo dostojni, naseprotno pa v Ljubljani marsikje zelo nedostojni. Dom Ivana Cankarja je videti kakor ječa, internat Tehniške srednje šole pa kakor sirotišnica. Če imamo v Ljubljani ugodna gledališča, in centralni cinemaskop ter druge visoke kulturne ustanove, potem mora biti denar tudi za osnovno kulturo, za katero smo doslej premalo skrbeli. Pozdravljamo vse različne institucije, akademije, univerzo, razne inštitute, znanstvena in osnovna izobraževalna ljudstva v Ljubljani pa ne moremo odpraviti. Kaj nam pomagajo razni inštituti če pa so prazni ali ne služijo pravemu namenu. Tako n. pr. farmacevtski inštitut ne more dobiti mesta v inštitutu Maksa Samca.

Tov. Lah: Ljubljana je veliko središče in ima mnogo problemov, ki jih ne more v kratkem času rešiti. Najbolje bi bilo, če bi mogla vsako leto zgraditi eno šolo. Kamniška gimnazija je bila ves čas pod upravo kamniške občine, ker ima to mesto stare pravice. Občina je zgradila 2 stanovanjska bloka in ju dala na razpolago prosvetnim delavcem. Zato pri nas ni prosvetnega delavca brez stanovanja. Mislim, da se bo tudi v ljubljanskih komunah za prosveto marsikaj izboljšalo.

Celje je proslavilo 80 letnico prve slovenske šole

Celje je doživelo izredno slavo: proslavo 80-letnice prve slovenske šole v tem mestu. Poseben pripravljani odbor pod predsedstvom šolskega upravitelja I. osnovne šole in pod aginim vodstvom tovarišice Mire Lahove je poskrbel, da je ta proslava zavzela velik obseg.

Odprta je bila posebna razstava, ki je s fotografijami, diagrami, starimi kronikami, z latinit knjižami učencev ter staro in sodobno pedagoško literaturo prikazala ves razvoj slovenskega šolstva zadnjih 80 let.

V tisku je izšel spominski zbornik, v katerem so na 114 straneh domači pisci, učitelji ali bivši učenci, opisali zgodovino prve slovenske šole in njene vodilne moči. Brinarjevo pedagoško delo, vzgojno delo bivše okoliške (slovenske) šole, seznam bivših učiteljev in današnjega učiteljskega zbora ter seznam sedanjih učencev ob 80-letnici. Spomnila so se tudi istosčasne 60-letnega jubileja celjske slovenske nižje gimnazije. Fran Roš pa je objavil svojo pesem in dramatično zgodovinskega razvoja šole »Skozi borbo k soncu«.

Proslava se je začela v petek dne 4. novembra popoldne, ko je bila odprta v veži sedanje I. osnov. šole spominska ploča. Pozdravne besede je spregovorila učiteljica Mira Lahova. Poročilo o zgodovinskem razvo-

ju slovenskega šolstva tov. Jožeta Jeršeta je v imenu pokrovitelja proslave imel svečani govor predsednik Sveta za šolstvo L.O. celjske občine Janko Fogačnik ter odkril ploščo. Pri odkritju je igrala godba na pihala SKUD France Prešeren, pevske točke pa sta izvajala Pionirski zbor in oktet II. gimnazije.

V soboto zvečer je bila akademija. Za uvodno besedo tovariša Jeršeta je pokrovitelj proslave predsednik celjske občine tov. Andrej Svetek v svojem govoru poudaril pomen te šole, ki je bila ena učilnica. Drugo leto je okoliška občina kupila hišo v Razlagovi ulici, ki so jo preuredili za slovensko okoliško šolo. Prvi nadučitelj slovenske šole je bil Jakob Lopan, ki mu je sledil znameniti organizator Zveze učiteljskih društev Armin Gradnik. Sele nasledniku Franu Voglarju, dolgoletnemu vodji Učiteljske kredite in gospodarske zadruge v Celju, se je po trdem boju posrečilo zgraditi novo šolsko poslopje, sedanjo prvo osnovno šolo v Drapšinovi ulici, ki so jo odprli leta 1927. Odslej je ta šola lažje vršila svoje plodno delo. Okupacija je to sicer prekinila, a po osvoboditvi je dosegla šola to, o čemer so prej sanjali mnogi njeni napredni delavci.

Borba za obstoj slovenskega ljudstva, ki je predvsem v slovenski šoli videlo svojo rešitev, je bila z narodno osvoboditvijo zaključena in zato sta ob proslavi bili tokrat združeni v eno samo, toda zato toliko bolj veličastno.

Naslednji dan so se pod vodstvom Frana Voglarja se enkrat sestali bivši učenci slovenske šole in nekdanji učitelji ter se

— nik

Z zbora Društva učiteljev in profesorjev v Domžalah

V Domžalah so 12. nov. zborovali učitelji in profesorji osnovnih šol in gimnazij celega biveškega Kamniškega okraja. To je bilo zadnje skupno zborovanje. Odslej bodo delovali družava učiteljev in profesorjev v posameznih novih občinah. Društvo Domžale, kamor so se priključili tudi prosvetni delavci nove občine Moravče, bo imelo nekaj nad 100 članov. Kamnik okrog 90 in Mengeš 17. Zborovanja se je udeležil tudi sekretar Okr. odbora SZ tov. Janez Vipotnik, republiški svet za prosveto in kulturo pa je zastopala tov. Anka Pernuševa. Tov. Vipotnik je imel obširen referat o naši novi gospodarski politiki. Govoril je o raznih vzrokih pritiska na naše pokrošne fonde, o velikem prelivanju kmetijskih delavcev v industrijska središča, o našem proletariatu, o dosedanjih in bodočih investicijski politiki; zelo obzirno (skoraj preveč!) je govoril o idejnem delu prosvetnih delavcev, o vzgoji mladih ljudi po socialističnih načelih, o odnosu prosvetnega delavca do naše partizanske borbe, o zgodovini NOB kot šolskem predmetu in o odnosu prosvetnega delavca do dvigovanja naših kadrov. Tov. Vipotnik je navedel tudi primere iz ljubljanskih gimnazij, ko so mnogi profes-

skih pred dijaški se samo gobje in nič več tovariši. Med prosvetnimi delavci na deželi tega ni. Tovarišstvo je bilo skovano v naših strašnih minulih letih in če smo v socialistični družbi drug drugemu tovariši v dejanju, ne samo v besedi, potem je tako našo zivljenje najlepše. Dalje je navedel primere, kako ponekod otroci učitelju čestitajo za božič, primer, ko nekje na cerkveni praznik sploh niso imeli pouka itd. Če je po ustavnih zakonih dovoljena vsakomur kakršnakoli religija, potem za prosvetnega delavca, ki mora točiti otroku čiste vina, to ne more veljati, sicer so vse besede o učenju čisti znansvetni resnici prazen nič. — Na zborovanju so ostro kritizirali novi šolski kodex. Ves zbor se je s tem strinjal. Profesor učenca in okolje, v katerem ta otrok živi, obiti, dobera ne spozna, pa ga mora že oceniti (često na podlagi tzv. tihih vaj). In tako je res, da je šlo v 1. redovni konferenci mnogo negativnih ocen ravno na račun prekratkega obdobja 1. redovne konferenice. Prvo polletje bi bilo nujno podaljšati vsaj do 15. januarja ali pa celo do 30. jan.

Zbor je obravnaval tudi primerke, kako si mnogi mladi prosvetni delavci izbirajo službeno mesto. Neka tovarišica s 3 leti službe ni dobila mesta v Ljubljani. Podala je ostavko, šla v Ljubljano, tam zaprosila za ponovni sprejem in bila sprejeta. Takih primerov je še več. Na n. gimn. v Mengšu je 57 nezasedenih ur. Tja sta hotela 2 mlada človeka z univerze. Tega mesta nista dobila, ker so potreba na popolnih gimnazijah večje. Šla sta v drugo službo, ker se pač izven Ljubljane ne da živeti! Včasih smo bili nadvse srečni, če smo sploh dobili; namrestitvi dekret. Reči hočem, kako malo je mnogim do politik, za katerega so se pripravljali.

Govorili smo tudi o DZS, ki nas je letos zvezi za osn. šole potegnili kar za dober mesec, dalje o krivični uredbi, ko prosvetnemu delavcu, ki zbolí, otegujejo od plače 20 %. Govorili smo tudi o materialnih vprašanjih. Upam si trditi, da pretežna večina naših prosvetnih delavcev ni več kruboborska, ampak so zelo marljivi in uspešni pedagoški in izvenšolski delavci. Predsednik tov. Flajs je povedal, da je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj obljubil, da bo v kratkem sprejel učiteljsko delegacijo. Res je namreč, da se prosvetni delavci mora strokovno in pedagoško izobraževati, da mora brati tudi nova leposlovna dela, da so strokovne in leposlovne knjige (vsaj največkrat) v njegovi knjižnici tako potrebne kakor obrtniku stroji.

Tov. Srečko Benčur, dobremu tovarišu in vzgojitelju, ki že nad 30 let uspešno dela tudi izven šole, je zbor ob koncu iskreno čestital k nagradi, ki jo je dobil.

Uč. zbora iz Kranja in Cerklji sta baje Prosvetnega delavca vrnila. Kot je znano, je sklep o naročanju Prosvetnega delavca obvezen za vse člane našega društva in dosed. predsednik je poudaril, da ne more biti član društva, kdor ravna drugače. (Prispevnik: obvezen naročanje Prosvetnega delavca bo treba ponovno obravnavati, kajni namreč izven Kranja in Cerklji gubo obvezen naročanje glasila ni po volji.)

Tajništvo Prešernove družbe

Pojasnilo uredništva

Ker kapacteta tiskarne ni dovolj, da bi zadnja številka Prosvetnega delavca izšla v povečani izdaji, nam je precej pripravljeneza gradiva oblašala. Prosimo cenjene bralce pa tudi dopisnike, da nam nevestnosti, ki so zaradi tega nastale, oprostijo.

UREDNIŠTVO PD

Dopolnitev

V zadnji št. PD so v poročilu o občnem zboru Društva učiteljev in predmetnih učiteljev naših šol izostali štirje učitelji, ki jih je skupaj 16 in ne 12 kot smo jih našli.

Uredništvo

Stanovanjsko vprašanje naših članov

Eden izmed najbolj perečih problemov, ki se še vedno zavečajo, je stanovanjsko vprašanje. Popolnoma drži, da je primerna streha nad glavo med prvimi pogoji za izboljšanje in dvig življenjske ravni delovnega človeka. Na žalost se mora s stanovanjskim problemom boriti tudi prosvetni delavci naših članov. Naš odbor se je po svojih močeh in neprestano trudil, da bi se zadovoljivo rešilo vaje nekaj najbolj kritičnih primerov stanovanjske krize našega članstva. Zastopnik društva je zato pri mestnem svetu za prosveto sprožil vprašanje prioritete liste za dodelitev stanovanj prosvetnim delavcem. Na posebnih sej sveta za prosveto smo nato zastopniki vseh društev prosvetnih delavcev sestavili skupno prioriteto listo prosvetnih delavcev v Ljubljani in izbrali 9 najnujnejših primerov. To listo je svet za prosveto dostavil mestnemu svetu za stanovanjske zadeve, toda v njegovi skupni listi ni bilo pred našimi prosilci že dolga vrsta 60 drugih proselj, kar smo izvedeli ob ponovni intervenciji pri predsedniku za stanovanjske

zadeve zastopniki ljubljanskih društev prosvetnih delavcev. Prosvetni delavci smo se ob taki sestavi skupne liste čutili upravičeno zastopljene. Tudi tri nadaljne intervencije glede dodelitve stanovanj našim članom so bile brezuspešne, čeprav je stanovanjski problem nekaterih naših članov tako pereč, da reševanje ni moglo več odlašati ne zavlačevati.

Kritično stanje stanovanjskega problema gotovo nalaga vse skupnosti ogromne naloge. Svet za stanovanjske zadeve skuša deloma omiliti to krizo z ustanavljanjem stanovanjskih združenj. S to akcijo je prišel že v marcu. Tudi med prosvetnimi delavci je bilo že od začetka zanimanje za gradnjo na zadružni osnovi, posebno še, ker nudi okr. odbor posebno pomoč že pri sami organizaciji gradnje. Gredebi interesu so ustanovili zadruzo »Prosveta«. Prišlo so še 2. bično gradnjo stanovanj ob Linhartovi ulici za 40 stanovanj. Od naših članov so — kolikor nam je znano — v tej zadruzi trije, največ njenih članov je iz vrst učiteljev.

Reorganizacija

Predsedstvo centralnega odbora Združenja učiteljev in profesorjev Jugoslavije je sklenilo, naj se osnujejo tudi v občinah enotna društva učiteljev in profesorjev. Ta sklep je narekovala potreba po močnejšem sodelovanju in uveljavljanju prosvetnih delavcev v občinah samih in sta ga sprejela tudi oba republiška odbora naših društev. Naša društva prosvetnih delavcev se bodo morala aktivno vključiti v reševanje komunalnih vprašanj, predvsem pa v vprašanj na področju šolstva. Glede novih društvenih organizacij je bilo sprejeto načelo: v občini naj bo eno društvo prosvetnih delavcev, ki delajo na splošno izobraževalnih šolah. V občini, kjer je poleg osnovnih šol več višjih srednjih šol, je možno osnovati društvo učiteljev in društvo profesorjev, seveda po načelu, da so prosvetni delavci enega zavoda v enem društvu. Vendar pa oba republiška odbora naših društev priporočata, da se po možnosti povsod v občinah (tudi tam, kjer bi bilo za posamezno društvo dovolj članov) združijo učitelji in profesorji ter predmetni učitelji v eno društvo. V Ljubljani bomo torej imeli po novi upravni razdelitvi na občine 8 društev. V središču ostane 6 zavodov (I., V., VI., VII., ki g. učiti, VPS, inšt. za telesno vzgojo). Plenum predsednikov okrajnih in mestnih društev učiteljev in profesorjev v septembru t. l. je pokazal, da se članstvo povsod strinja s sklopi centralnega odbora in ob obeh republiških odborov za skupna društva (učiteljsko in profesorsko) v okviru novih občin.

Odlomki iz razprave k poročilu

Tov. Prijatelj: »Dotaknil bi se naš vprašanja šolske reforme in še nekaterih drugih problemov, ki se z njo v zvezi. O šolski reformi mnogo govorimo in še več pišemo. Zdi pa se mi nepravilno, da pri tem samo razpravljamo, kakšno naj bo šola, prav nič pa o naši šoli, kakršna je sedaj. Višja gimnazija spravlja na univerzo nad 90 % svojih absolventov. Zato je zelo važno, kako jih na visokošolski študij pripravimo. Če bomo čim bolj stvarni, moremo predložiti rezultate, ki jih naša svojica dosega v prvem letu svojega visokošolskega študija. Sedaj je na matematični vstopni 20 študentov. Tem je dal profesor rešiti štiri vprašanja: 2 iz učne stvarine naloge in 2 iz višje

Ob zaključku starega leta izreka čestitke vsem prosvetnim delavcem za dosežene uspehe ter želi v nove meltu 1956 obilo uspehov in dobrih sadov pri vzgoji socialistične mladine

KOLEKTIV

TOBAČNE TOVARNE V LJUBLJANI

DOBRA CIGARETA RAZVEDRI DUHA
PRI NAPORNEM DUŠEVNEM DELU.

„ZORA - FILM“

PODJETJE ZA PRODAJO FILMOV

prodaja: 16 mm poučne in poljudne znanstvene filme z vseh področij, kakor na primer:

biologija,
kultura - umetnost,
zdravstvo,
kmetijstvo,
industrija,
promet,
šport,
znanost in tehnika

1 m filma stane 45 din, t. j.
okoli 5 do 10.000 din en film.

Filme tudi izposojamo. — Na razpolago imamo okoli 300 šolskih diafilmov. Prodajo teh vrši v LR Sloveniji Državna založba Slovenije, Ljubljana, Mestni trg št. 26, kakor tudi vse večje knjigarne. Zahtevajte naše kataloge in informacije!

»ZORA - FILM«
ZAGREB

Distribucija:
ZAGREB, Adžina št. 17
telefon 37-07

Uprava:
ZAGREB, Kruga 48
telefon 25-253, 37-955

Knjižne zbirke Slovenskega knjižnega zavoda za leto 1956

Že tretje leto se vam Slovenski knjižni zavod predstavlja s programom svojih knjižnih zbirk, ki so dobro znane že širokemu krogu bralcev in ljubiteljev slovenske knjige.

V letu 1956 bodo izšle 7 naših zbirkah sledeče knjige:

SVETOVNI ROMAN:

Cao Ksie Khin: Sen rdeče sobe
John Galsworthy: Onkraj sreče in ljubezni
Leonid Leonov: Ruski yozd
Emile Zola: Beznica

SODOBNI ROMAN:

Mišo Kranjec: Zemlja se z nami premika
Fr. Emil Sillanpää: Trudno življenje
Mihailo Lalić: Viharna pomlad
D. M. Lawrence: Mavrica

BIOS:

K. Stanislavski: Spomini
Morus: Živali od davnine do naših dni
Robert Graves: Jaz, Klavdij
Reinach: Apolon

NOVA LJUDSKA KNJIŽNICA:

Victor Hugo: Pomorščaki
Vladimir K. Arsenjev: V sibirski Tajgi
Frank Norris: Polp
Ilias Venezis: Beg
Giuseppe Giovagnoli: Spartak
Jack London: Martin Eden

Zahtevajte prospekte s podrobnimi informacijami o pogojih obročnega plačevanja pri vseh knjigarnah ali pri založbi

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD
V LJUBLJANI
p. p. 163

Knjižnica »ČEBELICA«

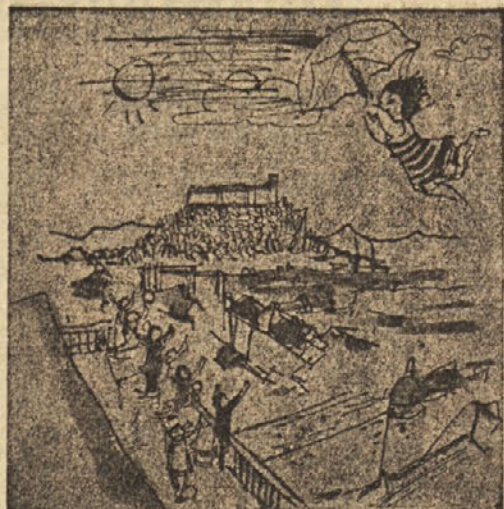
Doslej je izšlo: LONČEK, KUHAJ, MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON.

Se letos izdeta: Pravljična POVODNI MOŽ z risbami Maksima Gasparija in ESKIMČEK z risbami Cite Potokarjeve.

V letu 1956 bodo prišle: PAZI NA GLAVO, GLAVA NI ŽOGA! Znani mladinski pisatelj France Bevk je napisal mladim bralcem, kako naj se ponašajo na cesti. Povestko bo ilustriral Dušan Petrič. Resnična zgodba o partizanskem kurirju — napisal jo je Stanko emić-Daki — PARTIZANČEK. Ilustriral jo bo France Siana.

tara srbska pravljica o cesarju in njegovih treh sinovih LAŽ IMA KRATKE NOVE z risbami Mihe Maleša.

Znana Grimmova pravljica SNIGULJČICA s trobarvnimi risbami Marlenke Muk-Stupičeve.

Risba L. Koperca
Čebelici MOJ DEŽNIK

Knjižnica KONDOR

— Izbrana dela iz domače in svetovne književnosti — je nova zbirka, ki bo začela izhajati v letu 1956. Namenjena bo predvsem srednjim šolam za predpisano domače berilo, pa tudi vsem drugim, za splošno izobrazbo. Za leto 1956 so v pripravi naslednja dela:

- iz slovenske književnosti: Fr. Prešeren: Poezije; Simon Jenko: Pesmi; Jos. Jurčič in Janko Kersnik: Rokovnjači; Ivan Tavčar: Visočka kronika; Iv. Cankar: Križ na gori; Fr. Bevk: Kaplan Martin Cedermac; Prežihov Voranc: Samorastniki.
- iz svetovne književnosti: Homer: Iliada; Plutarh: Življenje velikih Rimljanov; Shakespeare: Hamlet; Moliere: Tartuffe; Gogolj: Revizor; Puškin: Stotnikova hči; Stendhal: Italijanske kronike.

M. Bizovičar je ilustriral
SALOMONOVE RUDNIKE

V zbirki potopisov GLOBUS

Je že izšel potopis B. Škerija NEZNANA AMERIKA, še letos pa izide potopis z Antarktike — BELI KONTINENT. Za prihodnje leto pa smo pripravili: Maurice Herzog: ANAPURA — opis dramatičnega vzpona na osemisočmeterski himalajski vrh in V. N. Kunin: VASCO DA GAMA. Knjiga opisuje pot slovitiga portugalskega pomorščaka v Indijo konec 15. stoletja.

Zbirka IZ ŽIVLJENJA ŽIVALI

bo še letos prinesla knjigo o človekovih prednikih NEVSEČNO SORODSTVO prof. Boža Škerija. Za prihodnje leto pa smo pripravili A. Polenc: MORSKI SVET in J. Matjašič: IZ ŽIVLJENJA NAJMANJŠIH — knjigo o mikroorganizmih.

V zbirki pravljic ZLATA PTICA

bo še letos izšla knjiga najlepših madžarskih pravljic z naslovom ZLATA PUSČICA. Ilustriral jo je Evgen Savjov. Prihodnje leto pa izidejo: AFRISKE PRAVLJICE z risbami Marija Preglja; KOROŠKE NARODNE PRIPOVEDKE z risbami Gvida Birolle in HAUFFOVE PRAVLJICE z izvrstnimi nemškimi risbami.

Ilustracija iz knjige
20.000 MILJ POD MORJEM

Risba Marijana Preglja
iz knjige AFRISKE PRAVLJICE

Knjižnica SINJEGA GALEBA

Doslej je izšlo: Roman Toneta Selišk arja POSADKA BREZ LADJE v dveh delih in roman Ericha Kästnerja PIKICA IN TONČEK.

Se letos izidejo ČRTICE IVANA CAN KARJA z risbami Maksima Sedeja. V letu 1956 boste dobili: Sloviti rom an o podmornici NAUTILUS — 20.000 MILJ POD MORJEM v dveh delih z izvrstnimi francoskimi risbami, zgodbo o nogometnem klubu NEPREMAG LJIVA ENAJSTORICA in razburljiv pustolovski roman iz divje Afrike SALOMONovi RUDNIKI z izvrstnimi risbami Milana Bizovičarja.

NAROČILA
SPREJEMA
MLADINSKA KNJIGA
LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 2

Knjižne zbirke Mladinske knjige v šolskem letu 1955-56